

Gäjska 170123

N2016-05385-FJR

Sven-Eric Bucht

Yttrande avseende DS 2016:27, frågor kring 2009 års renbeteskonvention

Näringsdepartementet

YTTRANDE AVSEENDE DS 2016:27 OCH FRÅGOR KRING 2009-ÅRS RENSKÖTSELKONVENTION

Vilhelmina norra sameby anser att renskötselkonventionen strider mot civila rättigheter. Betesmarker på svensk sida kan inte bytas mot ersättning enligt exproprieringlagen. Utbytet av betesmarker på svensk och norsk sida ska värderas lika och betesområden på svensk och norsk sida ska vara likställda när det gäller betesdygn.

Vad gäller Lögdeåvinterbetesområde så har samebyn tillsammans med berört distrikt under den tid då ingen konvention varit i kraft utvecklat ett mycket gott samarbete som bygger på renskötselns behov hellre än mellanstatlig politik. Enligt samebyn fungerar samarbetet mycket gott och anser mot bakgrund av den erfarenheten att samebyarna och distrikten själva ska ges möjlighet att ta ansvar för att utforma egna lösningar på hur det gränsöverskridande renbetet skall säkras. Mot bakgrund av det framstår den samiska förhandlingsgruppens förslag stå mer i överensstämmelse med samiskt självbestämmande. Därtill anser samebyn att den form av tvistelösning som den samiska gruppen har lämnat ger större förutsättningar för hållbara lösningar och främjande av goda relationer mellan renskötselutövare inom de båda länderna.

Samebyn anser att Bertil Bengtsson har redogjort för det egendomsskydd som omfattar samebyarnas renskötsel och rätt till sina betesområden. Däremot är det viktigt att understryka att renbetet utgör en s.k ändlig resurs, dvs det finns inte obegränsat med renbete och betesresurserna återhämtar eller växer förhållandevis långsamt. Ekonomisk ersättning läker generellt sett inte den skada som ett förlorat renbetesområde medför. Förutsättningarna för att s.a.s kunna undvara betesområden kräver att berörd sameby har andra områden att tillgå i motsvarande utsträckning och att dessa kan erbjuda betesmöjligheter under olika betesförutsättningar till hela samebyns renhjord (låst vinterbete pga svåra snö- eller väderförhållanden), antalet vinterbetesgrupper inom en sameby, rovdjursförekomster, annan markexploatering som tar betesområden i anspråk osv. Det måste med andra ord vara upp till varje berörd sameby att självt ta ställning till om det är möjligt eller inte.

I varje sameby skall det finnas grundläggande förutsättningar för renskötsel. Intrång i en samebys betesmarker påverkar såväl renarna som renskötarna och därför hela renskötseln. Varje begränsning av betesområden innebär en begränsning av en samebys möjlighet att bedriva rationell renskötsel eftersom varje område som samebyn nyttjar har olika funktioner och är avgörande för samebyns samlade renskötsel.

Ordförande: Jonas Stinnerbom
Slingan 45
923 94 Dikanäs
070- 6629657

Ingrepp i egendom är endast tillåtet när en rad förutsättningar är uppfyllda. Dels krävs enligt 2 kap. 15 § RF att ingreppet krävs för något angeläget och allmänt intresse. Samebyn förstår att ett s.k mellanstatligt avtal kan anses som ett sådant allmänt intresse. Vidare krävs att full ersättning tillförsäkras den som lider skada genom ett ingrepp föranlett av ett allmänt och angeläget intresse. Ersättning för renbete, som enligt samebyn utgör livsgrundlaget för våra medlemmars näring och kultur är mycket svårbedömt, om inte omöjligt rentav. Slutligen krävs också att ingreppet är försvarbar i förhållande till den skada som för den enskilde lider, dvs proportionalitet mellan skada och vinst av själva ingreppet. Såsom samebyn drabbas av förslaget innebär det att samebyn förlorar mycket stora vinterbetesområden, vilket sannolikt kommer att innebära att de samlade betesresurserna inte kan föda samebyns samlade renhjord. Ett sådant scenario skulle innebära att de grundläggande förutsättningarna för renskötsel inom samebyn, såsom vi känner den idag, sannolikt inte skulle kunna upprätthållas. Eftersom rennäringen av staten har ansetts utgöra ett centralt fundament i den samiska kulturen så är skadan med andra ord mycket kännbar och långtgående, vilket innebär att kravet på proportionalitet inte vara uppfyllt.

Varje enskilt betesområde fyller i sig samt tillsammans med andra områden vid en sammantagen bedömning en central funktion för renbetet och renskötseln inom berörd sameby. Det som av promemorian beskrivs som endast ett lån av betesmarker under den tid då konventionen är i kraft (30 år) skulle enligt miljöbalkens bestämmelser om s.k påtaglig skada i 3 kap. MB sannolikt snarare bedömas som bestående/ permanent (prop. 1997/98:45 II s.30). Åtminstone är det enligt samebyn effekten av förslaget eftersom de nu aktiva renskötarna inom samebyn sannolikt inom en 30-års tid antingen kommer att ha gått ur tiden eller åtminstone vara i stånd med att avveckla sitt företagande på grund av sin ålder. Samebyns traditionella markanvändning och kunskapen om densamma kommer på en sådan tidsperiod att ha gått förlorad, vilket får konsekvenser för kommande generationers renskötsel och markanvändning inom samebyn.

Samebyn har i dagsläget har en fungerande gränsöverskridande renskötsel och samarbete med de distrikt som finns på ömse sidor av den svensk-norska gränsen.

I övrigt ansluter sig Vilhelmina norra sameby till det remissyttrande som Svenska samernas riksförbund inlämnat.

Vilhelmina norra sameby

Jonas Stinnerbom

Ordförande: Jonas Stinnerbom
Slingan 45
923 94 Dikanäs
070- 6629657

Ordförande: Jonas Stinnerbom
Slingan 45
923 94 Dikanäs
070- 6629657